

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 2. avgusta 2024. godine
Br. Ref.: RK 2489/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI95/24

Podnosilac

Marjan Komani

Ocena ustavnosti Presude Vrhovnog suda Kosova ARJ. br.161/2023
od 8. decembra 2023. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

- Zahtev je podneo Marjan Komani sa mestom stanovanja u selu Žub, opština Đakovica (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), kojeg zastupa Ilir Nikqi, advokat u Opštini Priština.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporena presudu Vrhovnog suda Kosova [ARJ. br.161/2023] od 8. decembra 2023. godine (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa Presudom Apelacionog suda Kosova [AA. br.316/2023] od 4. jula 2023. godine (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i Presudom Osnovnog suda u Prištini – Odeljenje za Administrativna pitanja [A. br.424/2020] od 2. marta 2023. godine (u daljem tekstu: Osnovni sud).
3. Zastupnik podnosioca zahteva je osporenu odluku primio dana 18. decembra 2023. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je razmatranje ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda, kojom je, po navodima podnosioca zahteva, došlo do povrede njegovih prava i osnovnih sloboda koje su zagarantovane članovima 3 [Jednakost pred zakonom], 24 [Jednakost pred zakonom], 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 54 [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav); kao i članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [(Procesuiranje podnesaka) i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. [Podnošenje zahteva i odgovora] Poslovnika o radu br. 01/2023 Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovník o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 17. aprila 2024. godine, podnosilac zahteva je preko pošte podneo svoj zahtev, koji je Ustavni sud Republike Kosova (u daljem tekstu: Sud) primio dana 24. aprila 2024. godine.
7. Dana 24. aprila 2024. godine, podnosilac zahteva je dopunio sa dodatnim informacijama svoj prvobitni zahtev.
8. Dana 25. aprila 2024. godine, predsednica Suda je odlukom [Br. GJR. KI95/24] imenovala sudiju Jetona Bytyqiija za sudiju izvestioca, i odlukom [Br. KSH. KI95/24] imenovala je Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bajram Ljatifi (predsedavajući), Remzie Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).
9. Dana 2. maja 2024. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca zahteva u vezi sa registracijom zahteva i poslao je i jednu kopiju zahteva Vrhovnom Sudu.
10. Istog dana, Sud je obavestio Osnovni sud o registraciji zahteva i zatražio je od Istog da podnese pred Sudom povratnicu koja će potvrditi kada je podnosilac zahteva primio osporenu presudu.
11. Dana 3. maja 2024. godine, Osnovni sud je podneo pred Sudom zatraženu povratnicu.
12. Dana 16. jula 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je preporučilo sudu ne/prihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

Administrativni postupak u vezi sa prijavom podnosioca zahteva za podršku u projektima za Poljoprivrednu i Ruralni razvoj 2019

13. Iz spisa predmeta proizilazi da je dana 11. juna 2019. godine, podnosilac zahteva podneo prijavu u Agenciji za razvoj Poljoprivrede u okviru Ministarstva Poljoprivrede, šumarstva i Ruralnog razvoja (u daljem tekstu: ARP) u vezi sa grantom/podrškom za projekte za poljoprivredu i Ruralni razvoj 2019, za meru 101.1 "Voćke".
14. Dana 22. avgusta 2019. godine, ARP je rešenjem [Ref. AZHB 07/04/03/3512/2019] odbio zahtev podnosioca zahteva za podršku od ARP-a za projekte za poljoprivredu i ruralni razvoj 2019, pošto ovaj potonji nije priložio u svojoj prijavi fizičku kopiju digitalizacije površine od 3,60 ha, koju je uzeo u zakup, kako je to bilo predviđeno odredbama člana 6 (Korisnici), stav 5, tačka 5.14 Administrativnog uputstva br. 16/2019 o merama i Kriterijumima podrške ruralnog razvoja za 2019. godinu (u daljem tekstu: AU br. 16/2019.).
15. Dana 22. oktobra 2019. godine, podnosilac zahteva je podneo žalbu u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja (u daljem tekstu: MPŠRR), tvrdeći da je u vreme podnošenja prijave parcela bila digitalizovana i da ARP od njega nije tražio da upotpuni prijavu sa fizičkom kopijom digitalizacije. Prilikom same prijave dostavio je kopiju digitalizacije, gde je i tražio da se njegova žalba tretira kao zahtev za ponovno razmatranje njegovog zahteva, te da se podrška projektu finansijske podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoj za 2019. godinu odobri.
16. Dana 20. januara 2020. godine, Komisija za razmatranje žalbi u MPŠR je rešenjem [039/20] odbila pritužbu podnosioca zahteva kao neosnovanu, gde je i potvrdila navedeno rešenje ARP-a, od 22. avgusta 2019.godine, sa obrazloženjem da je kopiju digitalizacije on podneo tek prilikom podnošenja prigovora, ali ne u i roku za prijavu.

Sudski postupak

17. Dana 15. februara 2020. godine, protiv odluke ARP-a [Ref. AZHB 07/04/03/3512/2019] od 22. avgusta 2019. godine i odluke Komisije za žalbe [br.039] od 20. januara 2020. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu pred Osnovnim sudom protiv ARP-a, tražeći, između ostalog, da se potonja obaveže da podnosiocu zahteva prepozna pravo na dobijanje granta za podršku za projekte za poljoprivredu i ruralni razvoj 2019, za meru 101 pod merom 101.1 "Voćke".
18. Dana 2. marta 2023. godine, Osnovni sud je u Presudi [A. br.424/20], odbio kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva, uz obrazloženje, između ostalog, da je prilikom apliciranja za dodelu sredstava/ podršku u ARP, isti nije upotpunio aplikaciju sa potrebnim dokumentima u skladu sa AU br. 16/2019, odnosno, nije dostavio kopiju digitalizacije parcele koju je uzeo u zakup.
19. Dana 13. aprila 2023. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu pred Apelacionim sudom na presudu Osnovnog suda navodeći da, između ostalog, da je Osnovni sud pogrešno utvrdio činjenično stanje, pošto je nepokretna imovina koju je on uzeo u zakup za potrebe uzgoja voćaka bila označeno kao jedna celina u projektu, i da je bila registrovana u ARP.
20. Dana 4. jula 2023. godine, Apelacioni sud je u Presudi [AA. br.316/2023] odbio žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu, uz obrazloženje da je na osnovu Obrasca za prijavu dokazano da je podnosilac zahteva konkurisao sa projektom sa nazivom

„Unapređenje prateće infrastrukture za zasad lešnika, na površini od 3,60 ha“, koja površina je uzeta u zakup, stoga je on morao da se pobrine za digitalizaciju zakupljenog dela, i to pre prijave, kako je definisano u AU br. 16/2019, dok je iz spisa predmeta vidi da je digitalizovana kopija iznajmljenog dela dostavljena prilikom podnošenja prigovora, odnosno van roka za prijavu.

21. Dana 1. septembra 2023. godine, podnosilac zahteva je protiv presude Apelacionog suda i protiv presude Osnovnog suda podneo zahteva za vanredno preispitavanje sudske odluke pred Vrhovnim sudom, gde je ponovio iste navode kao i u žalbi koja je bila upućena Apelacionom sudu.
22. Dana 8. decembra 2023. godine, Vrhovni Sud je u Presudi [ARJ. br.161/2023] odbio kao neosnovan zahtev za vanredno preispitavanje sudske odluke, sa obrazloženjem da je podnosilac zahteva trebao da izvrši digitalizaciju parcele koju je uzeo u zakup, a da je fizičku kopiju digitalizacije trebao da priloži u spise u zakonskom roku koji je određen za prijavu, a kako je to definisano u AU br. 16/2019, a gde je isti na glavnom ročištu pred prvostepenim sudom izjavio da je ovaj dokaz pribavio kasnije i kao i da ga je podneo uz žalbu.

Navodi podnosioca zahteva

23. Podnosilac zahteva navodi da je došlo do povrede članova 3 [Jednakost pred Zakonom], 24 [Jednakost pred Zakonom], 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 54 [Sudska zaštita prava] Ustava, kao i člana 6 (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.
24. Što se tiče tvrdnje u vezi sa povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje garantovanog članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP, podnosilac zahteva tvrdi pogrešnu primenu materijalnog prava od strane redovnih sudova, odnosno pogrešnu primenu AU. br. 16/2019, ističući da: *“Možda je podnosilac zahteva iznajmio parcelu sa kojom je aplicirao za ovaj grant, pa je morao da digitalizuje zakupljeni deo pre prijave.”* S tim u vezi, on pojašnjava da je navedena parcela *“bila već unapred digitalizovana na sajtu ARP-a, odavno, jer je taj deo već zasađen, kompletirao je svu potrebnu dokumentaciju koja je zatražena za prijavu, dok je nepokretnost koja je zakupio za potrebe uzgoja voćaka u projektu bila označena kao celina i upisana u MBP [Matični broj poljoprivrednika] sa površinom koja je navedena u zonskim kartama koje [...] su dostupne ARP-u gde je to posebno navedeno na fizička kopija karte navodi da je ovaj dokument vlasništvo ARP-a.”*
25. Pored toga, podnosilac zahteva naglašava da dokumenat koji je izdat od strane Opštine Đakovica *“[br.08/320/o 1-38807] od 16. oktobra 2019. godine, dokazuje da dokaz o digitalizaciji ne izdaje opština već sama ARP, pa su redovni sudovi zbog toga što nisu pružili veru istom prekršili stav 1. člana 329. Zakona o parničnom postupku kojim je u vezi sa dokaznom snagom isprava, definisano je da „Spis koji je izradio u određenoj formi državni organ u okviru svojih nadležnosti, kao i spis koji je u takvoj formi izradilo preduzeće ili druga organizacija u vršenju javnih ovlašćenja koja su joj poverene zakonom (javni dokumenat), dokazuje njegovu tačnost koja se potvrđuje ili odriču u njemu“.* Prema navodima podnosioca zahteva, ova odredba je primenljiva u konkretnom slučaju, na osnovu člana 63. (Druge odredbe postupka) Zakona o upravnim sporovima, koji kaže da *„Ako ovaj zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnom sporu, shodno će se primenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku.”*
26. Podnosilac zahteva tvrdi da su sudovi propustili da ispune ustavnu obavezu iz člana 53. Ustava da vode sudski predmet u sporu sa relevantnom praksom Evropskog suda jer su redovni sudovi svoje odluke zasnivali samo na AU br.16/2019.

27. Podnosilac zahteva takođe naglašava da na osnovu člana 5.16 AU br.16/2019, “*gde se može videti spisak dokumenata za ulaganje u postojeće farme sa izgradnjom ili proširenjem, podnosilac zahteva mora dostaviti dokumentaciju iz tačke 5.16.1 do tačke 5.16.6 od [AU br. 16. 2019], nije navedeno da se digitalizacija parcele mora dostaviti, stoga je sud izvršio selektivnu primenu ovog uputstva, ne uzimajući u obzir njegove gore navedene članove, čime je prekršio i član 6 [Načelo jednakosti i nediskriminacije] Zakona br. 05/L -031 o opštoj administrativnoj proceduri u vezi sa članom 24. Ustava Republike Kosovo*”.
28. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da su mu sudovi uskratili pravo na jednak tretman, jer nisu obezbedili jednakost u pogledu državnih ulaganja, jer nisu uzeli u obzir obrazac zahteva u kome se navodi da: “*[...] u nedostatku dokumentacije koja je potrebna za prijavu, onda podnosilac, nakon obaveštenja o nedostatku dokumentacije, u kojoj se navodi koja dokumentacija nedostaje, ima pravo da ovu dokumentaciju dopuni u roku od 5 dana, u suprotnom gubi pravo na dopunu, te da u konkretnom slučaju tužilac nije obavešten od tuženog o nedostatku dokumentacije, odnosno nedostatku digitalizacije parcele koju je zakupio i za koju se prijavio, budući da projekat nije odgovarao podizanjem neke nove parcele na kojoj bi se prvo zahtevala digitalizacija kao deo dokumentacije MBP-a, ali je to bio projekat izgradnje i završetka infrastrukture parcele ranije zasađene sa površinama takođe digitalizovanim preko koordinata, pa nije reagovala ranije da se popuni prijava. I ovim postupkom tuženi je tužiocu uskratio pravo na jednak tretman bez diskriminacije, jer mu nije data mogućnost da kompletira dokumentaciju koja mu je nedostajala ne svojom krivicom, budući da isti nije ni obavešten na osnovu konkursa da je ova digitalizacija potrebna, stoga smatramo da je čak i sud u slučaju odbijanja tužbenog zahteva postupio na pogrešan način time što nije potvrdio odlučne činjenice u ovom slučaju, kao što smo gore pomenuli tražeći informacije od ARP-a i Komisije za žalbe.*” Prema njegovim rečima, ovo je za posledicu imalo kršenje stava 2. člana 9. [Princip otvorene administracije] i stava 1. člana 11. [Princip informisanja i aktivne pomoći] Zakona o opštoj administrativnoj proceduri, koji između ostalog utvrđuju da, javni organ mora da garantuje pravo stranke da bude obaveštena o toku upravnog postupka; i (ii) javni organ koji vodi administrativni postupak stara se da neznanje stranke ne pogorša zaštitu zakonskih prava i interesa koje ona ima po zakonu..
29. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da (i) utvrdi povredu svih gore navedenih odredbi na njegovu štetu; i da (ii) da se presude redovnih sudova ponište i predmet vrati na ponovno suđenje.

Relevantne Ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosova

Član 24 [Jednakost pred zakonom]

- “1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.
2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.
3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovesti samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.”

Član 31
[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.
[...]”

Evropska Konvencija o Ljudskim Pravima

Član 6
(Pravo na pravično suđenje)

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.
[...]”

Administrativno uputstvo br.16/2019 o merama i kriterijumima podrške ruralnog razvoja za 2019. godinu

Član 6
Korisnici

[...]

5. Ostali kriterijumi prihvatljivosti

[...]

5.14 Ako se deo parcele daje u zakup samo jednim njegovim delom, podnosilac aplikacije pre podnošenja aplikacije mora za izvrši digitalizaciju dela datom pod zakup i da fizičku kopiju digitalizovanog dela priloži dosijeu apliciranja.

[...]

Član 29
Podnošenje aplikacije

[...]

6. Kompletan dosije apliciranja podnosi se u roku javnog oglašavanja u dva (2) štampana primerka i sve dokumente dosijea treba skenirati i sačuvati na CD-u, koji se podnosi zajedno sa štampanim primercima.

[...]

Član 30
Prijem/kontrola aplikacija u regionalnim kancelarijama ARP-a

[...]

5. Podnosilac aplikacije ima pravo da do isteka roka za apliciranje kompletira dosije apliciranja.

[...]

Ocena prihvatljivosti zahteva

30. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, predviđeni Zakonom i dalje precizirani Poslovníkom o Radu.
31. S tim u vezi, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava kojima je utvrđeno:

Član 113 [Jurisdikcija i ovlašćene strane]

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

32. Sud se takođe poziva na član 47 (Individualni zahtevi), član 48 (Tačnost podneska) i član 49 (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47 (Individualni zahtevi)

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

Član 48 (Tačnost podneska)

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49 (Rokovi)

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku”.

33. Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva: (i) ovlašćena strana; (ii) da osporava jedan akt nekog javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog Suda [ARJ. br.161/2023], od 8. decembra 2023. godine, u vezi sa Presudom Apelacionog suda [AA. br.316/2023] od 4. jula 2023. godine i Presudom Osnovnog suda [A. br.424/2020] od 2. marta 2023. godine; (iii) da je precizirao prava i slobode za koje tvrde da su im povređena; (iv) da je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom; kao i (v) da je podneo svoj zahtev u roku koji je određen zakonom.
34. Pored ovih kriterijuma, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove o prihvatljivosti koji su utvrđeni u pravilu 34. (Kriterijumi prihvatljivosti) Poslovníka o radu. Specifično, tačka d) stava 1 i stava 2 pravila 34. Poslovníka o Radu propisuju da:

"(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(d) Ako zahtev tačno razjašnjava i adekvatno iznosi činjenice i navode o povredi ustavnih prava ili odredbi.

[...]

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju".

35. Sud prvenstveno naglašava da gore navedeno pravilo, zasnovano na sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) i sudskoj praksi Suda, omogućava poslednje pomenutom da proglasi zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može da proglasi zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti smatra da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34. Poslovnika o Radu. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao "očigledno neosnovan" u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih "očigledno neosnovanim navodima". Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi "četvrtog stepena"; (ii) navodi koje karakteriše "jasno ili očigledno odsustvo povrede"; (iii) "nepotkrepljeni ili neobrazloženi" navodi; i na kraju, (iv) "konfuzni i nejasni" navodi (vidi slučajeve ESLJP-a, [Kemmachev protiv Francuske](#), predstavka br. 17621/91, Presuda od 24. novembra 1994. godine, stav 44; [Trofimchuk protiv Ukrajine](#), br. 4241/03, odluka od 31. maja 2005. godine, stav 55; Mentzen protiv Letonije, predstavka br. 71074/01, [Baillard protiv Francuske](#), br. 6032/04, odluka od 25. septembra 2008. godine, i slučajeve Suda [KI04/21](#), podnosilac zahteva *Nexhmije Makolli*, Rešenje o neprihvatljivosti od 13. aprila 2021. godine, stav 26; [KI107/21](#), podnosilac zahteva *Ramiz Hoti*, Rešenje o neprihvatljivosti od 21. oktobra 2021. godine, stav 53; i [KI05/23](#) podnosilac zahteva *Branislav Gajin*, Rešenje o neprihvatljivosti od 17. januara 2024. godine, stav 51).
36. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno prilikom ocene da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će prvo podsetiti na suštinu slučaja koji se tiče ovog zahteva kao i relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u saglasnosti sa kojom je, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
37. Okolnosti konkretnog slučaja proizilaze iz zahteva podnosioca zahteva koji je bio upućen ARP-u za podršku projektu ruralnog razvoja, za meru 101.1 „Voćke“. ARP je odbio zahtev podnosioca zahteva na osnovu toga što on prilikom podnošenja zahteva nije dostavio kopiju i digitalizaciju parcele koju je uzeo u zakup, kako je to posebno zatraženo u tački 5.14 stava 5 člana 6 AU. br. 16/2019. Podnosilac zahteva je protiv odluke ARP-a podneo žalbu u Žalbenu komisiju pri MPŠRR, gde je ta žalba odbijena. Nakon toga, podnosilac zahteva je podneo tužbu Osnovnom sudu, tvrdeći, između ostalog, da je (i) dokument koji je tražen da se dostavi uz prijavu dokument koji je izdao sam ARP, pa bi stoga potonji morao uzeti i ovo u obzir; i (ii) ARP bi morao posebno da zatraži od podnosioca zahteva da dopuni svoju prijavu pre nego što je odbije. Osnovni sud je odbio njegovu tužbu kao neosnovanu, uz obrazloženje da nije podneo zahtev za grant/podršku prema kriterijumima koji su definisani u AU br. 16/2019. Presudu Osnovnog suda potvrdili su i Apelacioni i Vrhovni sud.

38. Sud podseca da podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim presudom njegova prava koja su zaštićena članovima 3, 24, 31. i 54. Ustava, kao i članom 6. EKLJP-a, jer administrativni organ i redovni sudovi nisu omogućili pravično i nepristrasno suđenje, kao i bez diskriminacije tokom administrativnog i sudskog postupka, zbog činjenice da je (i) predmetna parcela u slučaju zahteva za grant/podršku digitalizovana; (ii) ARP je bio svestan ove činjenice pošto je ovo bio dokument koji je izdao sam ARP; i (iii) ovaj dokument je dostavljen kada je žalba podneta u MPŠRR; i da (iv) ARP je imao obavezu da zatraži kompletiranje prijave od strane podnosioca zahteva, pre nego što istu odbije kao nepotpunu.

Što se tiče navoda u vezi sa povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje

39. Sud primećuje da se suština zahteva podnosioca zahteva odnosi na pogrešnu primenu zakona i podzakonskih akata koji se primenjuju u njegovom slučaju od strane redovnih sudova, odnosno AU br. 16/2019 i zakonskih propisa koji se odnose na administrativni postupak.
40. S tim u vezi, Sud smatra da su navodi koje je podnosilac zahteva podneo pokrenuti u smislu člana 31. Ustava a u vezi sa članom 6. EKLJP i da se odnose na pogrešno tumačenje i primenu zakonskih odredbi od strane redovnih sudova, i kao takvi spadaju u kategoriju navoda „*četrtoog stepena*“, jer se odnose na pitanja koja se odnose na tumačenje i primenu zakona, odnosno na „*zakonitost*“ a ne na „*ustavnost*“.
41. Sud je na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali uzimajući u obzir i njene karakteristike koje su utvrđene u EKLJP, kao i načelo supsidijarnosti i doktrinu četvrtog stepena, dosledno isticao razliku između „*ustavnosti*“ i „*zakonitosti*“ i naglašavao da nije njegov zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili pogrešnim tumačenjem i pogrešnom primenom zakona koje je navodno izvršio redovni sud, osim ako su i u meri u kojoj su takvim greškama mogla biti povređena prava i slobode zaštićene Ustavom i/ili EKLJP (vidi, u ovom kontekstu, slučajeve Suda [KI179/18](#), podnosilac zahteva *Belgjyzar Latifi*, rešenje o neprihvatljivosti od 23. jula 2020. go dine, stav 68;; [KI49/19](#), podnosilac zahteva *Akcionarsko društvo Limak Kosovo International Airport A.D., "Adem Jashari"*, rešenje od 31. oktobra 2019. godine, stav 47; [KI56/17](#), podnosilac zahteva *Lumturije Murtezaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 18. decembra 2017. godine, stav 35 i [KI05/18](#), podnosilac zahteva, *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću "Barbas"*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. avgusta 2019. godine, stav 60; [KI76/21](#), podnosilac zahteva *Qemajl Babuni*, rešenje od 10. novembra 2021. godine, stav 34; [KI188/21](#), sa podnosiocem zahteva *Zenel i Isuf Pllashniku*, rešenje o neprihvatljivosti od 19. jula 2022. godine, stavovi 98-99; [KI31/22](#), sa podnosiocem zahteva *Fidan Hoti*, rešenje o neprihvatljivosti od 18. januara 2023. godine, stavovi 43-44, [KI89/22](#), podnosilac zahteva *Xhelal Plakolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. marta 2023. godine, stav 42).
42. Sud je takođe dosledno ukazivao da nije uloga ovog Suda da preispituje zaključke redovnih sudova u vezi sa činjeničnim stanjem i primenom materijalnog prava i da on sam ne može ocenjivati zakon za koji se opredelio redovni sud da donese određenu umesto neke druge odluke. U suprotnom, Sud bi postupao kao sud "četvrtog stepena", cima bi zanemario ograničenja koja su postavljena u njegovoj nadležnosti (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a [García Ruiz protiv Španije](#), br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28 i reference korišćene u toj presudi; i vidi, takođe, slučajeve Suda [KI49/19](#), gore citiran, stav 48; i [KI154/17](#) i [KI05/18](#), gore citiran, stav 61, i nedavno slučaj [KI76/21](#), podnosilac *Qemajl Babuni*, gore citiran, stav 35 ; [KI31/22](#), sa podnosiocem zahteva *Fidan Hoti*, gore citiran, stav 42, [KI89/22](#), podnosilac zahteva *Xhelal Plakolli*, gore citiran, stav 43).

43. Pravna tumačenja redovnih sudova sud može ceniti izuzetno i samo ako su ta tumačenja dovela do proizvoljnih ili očigledno nerazumnih zaključaka (vidi slučaj Suda [KI75/17](#), podnosilac zahteva X, Presuda od 30. januara 2018. godine, stav 59; i [KI89/22](#), podnosilac zahteva *Xhelal Plakolli*, citirano iznad, stav 44) .
44. Vraćajući se na okolnosti konkretnog slučaja, Sud podseća na obrazloženje presude Osnovnog suda [A. br.424/20] od 2. marta 2023. godine, kojom je tužbeni zahtev podnosioca zahteva odbijen kao neosnovan. Sud je takođe skrenuo pažnju na obrazloženje Osnovnog suda u vezi sa zahtevima podnosioca zahteva u vezi sa digitalizacijom zakupljenih zemljišnih parcela, u kom slučaju je isti obrazložio da: “(i) da bi se ocenila zakonitost osporene odluke, ukazano je na odredbu člana 6, stav 5, tačka 5.14 Administrativnog uputstva br. 16/2019 o merama i kriterijumima podrške ruralnom razvoju za 2019, kojim je definisano: „Ako se deo parcele daje u zakup samo jednim njegovim delom, podnosilac aplikacije pre podnošenja aplikacije mora za izvrši digitalizaciju dela datom pod zakup i da fizičku kopiju digitalizovanog dela priloži dosijeu apliciranja“; (ii) putem obrasca za Prijavu-2019, potvrđeno je da se tužilac za meru 101 prijavio sa projektom pod nazivom „Unapređenje prateće infrastrukture za zasad lešnika, na površini od 3,60 ha“. Ova površina, koja je poznata iz poslovnog plana i potvrde o registraciji poljoprivrednika, uzeta je pod zakup; (ii) podnosilac zahteva je morao da se pobrine za digitalizaciju iznajmljenog dela, i to pre prijave, kako je to propisano u [AU]; kao i (iii) iz dokumentacije predmeta, kopija digitalizacije zakupljenog dela dostavljena je van roka za prijavu, odnosno kada je podneta žalba.”
45. Obrazloženje Osnovnog suda potvrđeno je i od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda, prema kojem proizilazi da je: (i) podnosilac zahteva je na osnovu AU br.16/2019 bio obavezan da podnese kopiju digitalizacije parcele koja je uzeta u zakup, prilikom prijave; (ii) imao je pravo do isteka roka za prijavu da popuni dosije prijave, što u ovom konkretnom slučaju nije bio slučaj; (iii) podnosilac zahteva je dostavio digitalizovanu kopiju tek prilikom podnošenja žalbe, odnosno nakon isteka roka za prijavu.
46. Sud se takođe poziva na tačku 5.14. stav 5. člana 6. AU br. 16/2019, gde je propisano da: “Ako se deo parcele daje u zakup samo jednim njegovim delom, podnosilac aplikacije pre podnošenja aplikacije mora za izvrši digitalizaciju dela datom pod zakup i da fizičku kopiju digitalizovanog dela priloži dosijeu apliciranja”. Isto tako, Sud se poziva i na stav 6. člana 29 AU br.16/2019, gde je propisano da: “Kompletan dosije apliciranja podnosi se u roku javnog oglašavanja u dva (2) štampana primerka i sve dokumente dosijea treba skenirati i sačuvati na CD-u, koji se podnosi zajedno sa štampanim primercima”; kao i stav 5. člana 30. AU br. 16/019 gde je propisano da: “Podnosilac aplikacije ima pravo da do isteka roka za apliciranje kompletira dosije apliciranja” .
47. Pored toga, Sud primećuje da na osnovu činjenice da se podnosilac zahteva ne poziva ni na jednu konkretnu odredbu AU br. 16/2019 ili bilo kog zakona, niti iz dokumentacije koju je podnosilac zahteva dostavio, ne proizilazi da su administrativni organi u konkretnom slučaju imali obavezu da traže od podnosioca zahteva da kompletira svoj dosije, ukoliko to nije bilo urađeno unutar propisanog vremenskog okvira.
48. Dakle, na osnovu gore navedenih zakonskih odredbi, Sud smatra da su redovni sudovi dali odgovore podnosiocu zahteva na njegove navode u vezi sa digitalizacijom zakupljene parcele razradom materijalnog i proceduralnog prava koji se primenjuje u konkretnom slučaju.
49. Štaviše, iz obrazloženja zaključaka redovnih sudova, jasno se primećuje da se u svetlu okolnosti konkretnog slučaja ne radi ni o „očigledno pogrešnoj primeni zakona“ ni o „proizvoljnim zaključcima“ ili "očigledno nerazumnim" od strane redovnih sudova uključujući i Vrhovni sud.

50. Shodno tome, Sud zaključuje da su navodi podnosioca zahteva o nedostatku pravičnog i nepristrasnog suđenja, navodi koje spadaju u kategoriju "četvrtog stepena" i kao takvi, ovi navodi podnosioca zahteva su očigledno neosnovani po ustavnim osnovama, kako je to i definisano u stavu 2. pravila 34. Poslovnika o Radu.

U vezi sa drugim navodima

51. Kao što je i navedeno iznad, podnosilac zahteva tvrde da osporena presuda Vrhovnog Suda povređuje njegova prava koja su zagarantovana članom 3, članom 24 i članom 54 Ustava. Međutim, podnosilac zahteva samo pominje odgovarajući član, ali ne razrađuje dodatno kako i zašto je došlo do povrede ovih odgovarajućih članova EKLJP-a. Sud podseća da je sud dosledno naglašavao da samo pozivanje na članove Ustava i EKLJP-a i njihovo pominjanje nije dovoljno da se izgradi argumentovana tvrdnja o ustavnoj povredi. Kada se tvrde takve povrede Ustava, podnosioci zahteva treba da obezbede obrazložene navode i ubedljive argumente (vidi, s tim u vezi, slučajeve Ustavnog Suda [KI187/18](#) i [KI 11/19](#), podnosilac zahteva: *Muhamet Idrizi*, Rešenje o neprihvatljivosti od 29. jula 2019. godine, stav 73; [KI125/19](#) podnosilac zahteva: *Ismajl Bajgora*, Rešenje o neprihvatljivosti od 11. marta 2020. godine, stav 63; i skoriji slučaj [KI175/20](#), podnosilac zahteva *Kosovska Agencija za Privatizaciju*, Rešenje o neprihvatljivosti od 26. marta 2021. godine, stavovi 79-82).
52. Što se tiče navoda podnosioca zahteva u vezi sa povredom člana 24 Ustava, Sud se poziva na sudsku praksu ESLJP koja kaže da "diskriminacija predstavlja različito postupanje, bez objektivnog i racionalnog opravdanja, prema osobama u relativno sličnim situacijama" (vidi slučajeve ESLJP-a, [Willis protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 36042/97, Presuda od 11. juna 2002. godine, stav 48; [Bekos i Koutropoulos protiv Grčke](#), br. 15250/02, Presuda od 13. marta 2006. godine, stav 63, vidi, takođe, slučaj Suda [KI166/20](#), podnosilac zahteva *Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite*, Rešenje od 5. januara 2021. godine, stav 44).
53. Dalje, Sud podseća da bi tvrdnje podnosioca u vezi povrede prava na nediskriminaciju bile uspešne, one između ostalog moraju da dokazu da se njihov položaj može smatrati sličnim sa položajem drugog lica koje je imalo bolji tretman (vidi slučaj ESLJP-a [Fredin protiv Švedske](#), br.12033/86, Presuda od 18. februara 1991. godine, stav 60, vidi, takođe, slučaj Suda [KI166/20](#), citirano iznad, stav 45).
54. U konkretnom slučaju, Sud smatra da podnosilac zahteva nije identifikovao grupu lica koja su, prema njemu, različito tretirana, i nije izneo nijedan dokaz koji bi mogao da dokaže da je tokom procesa zaista bilo diskriminacije, odnosno da je on tretiran drugačije od bilo koje druge strane u istoj ili sličnoj situaciji koja je mogla imati koristi od podele pravde pod istim uslovima.
55. Navodeći ovo, Sud smatra da je tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa povredom navedenih članova Ustava, podnosilac zahteva je, u stvari, obrazložio na osnovu člana 31. Ustava, povezujući povredu ovog osnovnog prava, sa pogrešnim tumačenjem zakonskih odredbi od strane redovnih sudova, za šta je Sud, kao što je navedeno u prethodnom tekstu, našao da se u ovom delu zahtev mora proglasiti očigledno neosnovanim po ustavnim osnovama i samim tim neprihvatljiv, iz gore navedenih razloga.
56. Stoga, Sud nalazi da u vezi sa ovim navodima podnosioca zahteva o povredi prava koja su zagarantovana gore navedenim članovima Ustava i EKLJP, Sud zaključuje da se ovaj deo zahteva mora proglasiti neprihvatljivim kao očigledno neosnovanim jer se ovi navodi se kvalifikuju kao navodi koje pripadaju kategoriji (iii) „nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navoda, jer je podnosilac zahteva jednostavno citirao članove Ustava,

ne objašnjavajući kako je došlo do povrede istih. Shodno tome, isti su očigledno neosnovani po ustavnim osnovama, kako je to i propisano u pravilu 34 Poslovnika o Radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, u skladu sa stavom 7. člana 113 Ustava, članovima 20, 47 i 48 Zakona, i u skladu sa pravilima 34 (1) (d), i (2) kao i 48 (1) (b) Poslovnika o Radu, dana 16. jula 2024. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu Republike Kosova, u skladu sa stavom 4. člana 20. Zakona; i
- IV. DA UTVRDI da ovo rešenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova, u skladu sa stavom 5 člana 20 Zakona.

Sudija izvestilac

Jeton Bytyqi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani